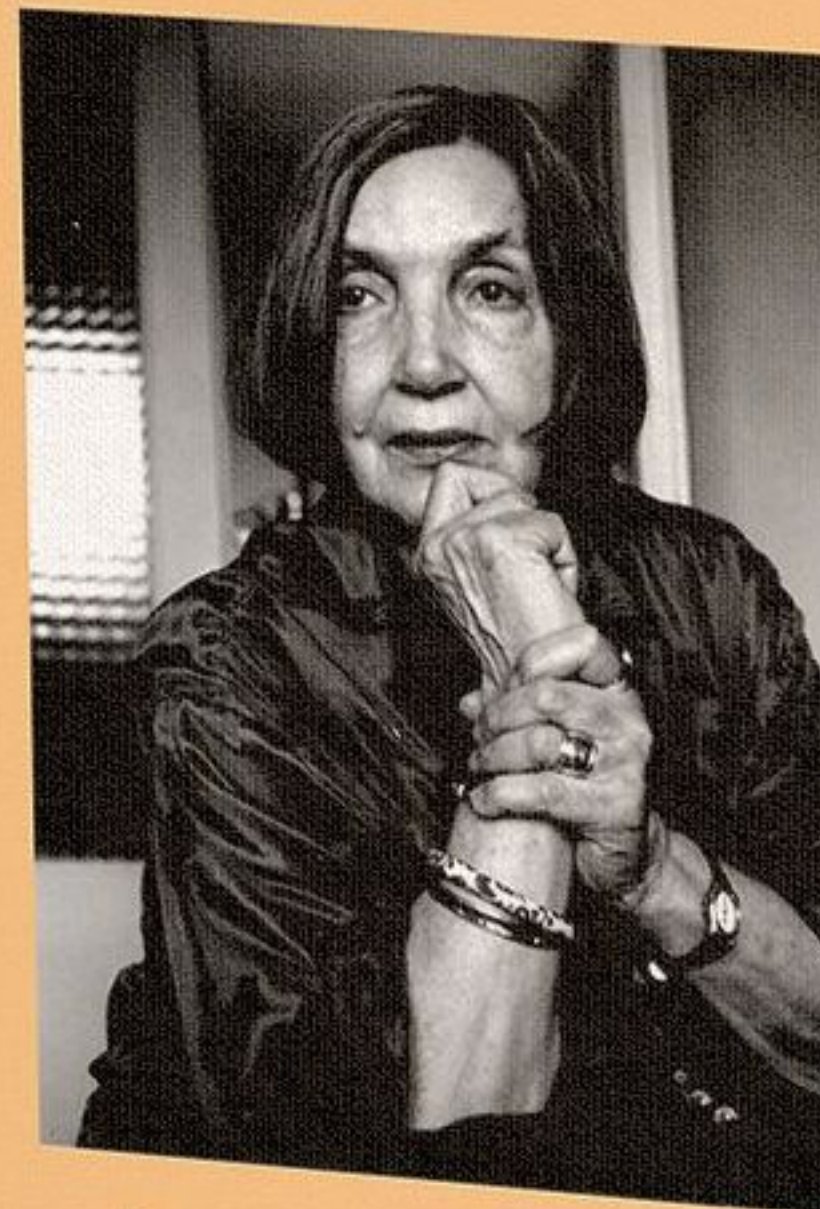


Universitatea din Craiova
Facultatea de Litere

Opera ca proiect
Studii oferite în amintirea Irinei MAVRODIN



Gabriel POPESCU
Coordonator



„Mie mi se pare că totul – poezie, eseu, traducere – participă la același modus vivendi, izvorăște din același «punct central» și mă duce către același «punct central», menținându-mă întruna în aceeași stare binecuvântată: starea celui care, între naștere și moarte, merge și se bucură că merge pe o frânghie bine întinsă deasupra unei prăpăstii peste care are datoria să treacă, peste care știe că doar așa poate trece.”
Irina Mavrodin



Opera ca proiect
Studii oferite în amintirea Irinei MAVRODIN

Gabriel POPESCU
Coordonator

ARGUMENT

Mărturisim că am avut ideea unui volum omagial consacrat regretatei doamne Irina Mavrodin imediat după înmormântarea ei, la care am participat, și mai ales în strânsă legătură cu acest trist eveniment. În esență, am fost copleșiți de indiferența lumii literare românești față de dispariția unei personalități excepționale, de anvergură europeană, cum a fost doamna Mavrodin.

De aici pornind, volumul pe care îl coordonăm încearcă și reușește, credem cu tărie, să o păstreze în actualitate. Chiar mai mult, printr-o primă evaluare a receptării operei sale – la doar 2 ani distanță de la dispariție –, acest volum își propune să stimuleze apariția unei posterități substanțiale: aceea care să îi asimileze creator opera și, astfel, să i-o continue.

Bazându-ne pe o reflecție a lui Barthes¹, am structurat prezentul volum astfel încât în cadrul **Cuprinsului**:

ARGUMENT

PREAMBUL

I. EVOCĂRI

II. SAVANTUL: teoreticianul și practicianul

„poieticii și poeticii”

III. SRIITORUL : poetul și eseistul

IV. (AUTO)TRADUCĂTORUL ȘI „TRADUCTOLOGUL”

V. ÎN POSTERITATE

Modelul intelectual iradiant al Irinei Mavrodin

Proiectul de traducere colectivă

DORA D'ISTRIA - OPERE COMPLETE

după Irina Mavrodin

să devină evident, mai ales prin secțiunile II și III consacrate **SAVANTULUI** și **SRIITORULUI**, chiar și pentru cititorii nespecializați ai volumului, faptul că Irina Mavrodin a îndrăznit

¹ „(...) il aimait les savants chez lesquels il pouvait déceler un trouble, un tremblement, une manie, un délire, une inflexion ; il avait beaucoup profité du *Cours* de Saussure, mais Saussure lui était infiniment plus précieux depuis qu'il connaissait la folle écoute des Anagrammes ; chez beaucoup de savants il presentait ainsi quelque faille heureuse, mais la plupart du temps, ils n'osaient aller jusqu'à en faire une œuvre: leur énonciation restait coincée, guindée, indifférente.” (Roland Barthes par Roland Barthes, Seuil, Collection «Écrivains de toujours», 1975, p. 163).

să meargă până la a face o operă din „falia / lacuna fericită”, în limbajul lui Barthes, reprezentată de versurile poetului și textele eseistului în activitatea sa de savant.

În continuare, considerăm oportun să anunțăm în acest **ARGUMENT** că, inspirându-ne din titlul unei cărți a Irinei Mavrodin, *Punctul central*, care în fapt reia o sintagmă a lui Maurice Blanchot, fondăm colecția *Punctul central*, al cărei prim volum îl consacram personalității Irinei Mavrodin, circumscrisă prin formula-titlu **OPERA CA PROIECT**.

Accentuăm că prin acest volum urmărim să reliefăm personalitatea *despre* care se scrie, aceea a Irinei Mavrodin în acest caz, și, chiar mai mult, să facem din această personalitate Autorul esențial – „semnatarul” simbolic și final al Cărții: devenire ultimă, *trans-figurată*, a volumului semnat literal de mai mulți autori care descoperă că, redactându-și textele *despre* Irina Mavrodin, n-au făcut altceva decât să participe la o *călătorie spirituală* – la o *călătorie în(tru)* Autorul Irina Mavrodin.

Precizăm că titlul volumului, **OPERA CA PROIECT**, precum și grafica de tip conceptual a copertei-față sunt date de studiul nostru inițial – intitulat **OPERA CA PROIECT SPRE „PUNCTUL CENTRAL”: MAURICE BLANCHOT. Irina Mavrodin, cititorul lui Blanchot: experiența Insolitului ca „monotonie”**. Adăugăm că înțelegem noțiunea de „proiect”², din titlul studiului nostru, așa cum filosoful Emmanuel Mounier, maestrul personalismului, o conturează în lucrarea *Introduction aux existentialismes* : o înțelegere care ne conduce în studiul respectiv la a propune o interpretare, am putea spune existențialistă, a cazului *Irina Mavrodin-cititorul lui Blanchot*.

Am considerat, însă, de datoria noastră, în calitate de coordonator al volumului, să oferim nu doar o interpretare a operei Irinei Mavrodin – prin studiul menționat mai sus – , ci și una a vieții sale. Este cazul studiului pe care l-am intitulat

² „(...) 2° La notion prospective de *projet* ou, si l’on veut reprendre le terme que nous avons proposé, de *transpénétrance*. Telle est la «transcendance» de l’être humain perpétuellement jeté en avant de soi chez Sartre ou Heidegger, sans qu’il soit pour autant élevé à un mode d’être supérieur ou à une plénitude plus achevée. Il ne s’agit en fait ici que d’une immanence articulée et projective, puisqu’en fin de compte c’est vers lui-même que l’existant se projette.” (Emmanuel Mounier, *Introduction aux existentialismes*, Éditions Denoël, idées, nrf, 1946, pp. 180-181).

VIAȚA CA RETRO-IECȚIE SPRE „PUNCTUL CENTRAL”: IRINA MAVRODIN ȘI TRAUMA DREPTULUI CA OBLIGAȚIE ÎN REGIMUL CEAUȘESCU.

În finalul acestui ARGUMENT semnalăm că, urmându-l pe Blanchot, nu puteam să acceptăm *riscul*³ de a gândi *împreună* opera și viața Irinei Mavrodin chiar dacă a existat tentația de a-i construi astfel eleatic-contemplativei, *clasicei* poeticiene-poeticiene un portret în mișcare – dilematic, heraclitean-dramatic, și în acest sens *baroc* – dinamizat de mișcările opuse ale Operei și Vieții: *proiectul și retroiecția*.

Coordonatorul volumului:
Gabriel POPESCU
decembrie 2014

³ Ne referim la un risc pe care nu l-am asumat în volum deoarece Blanchot, „punctul central” spre care Opera Irinei Mavrodin se *proiectează*, conform demonstrației din propriul nostru studiu, afirmă în mod clar și categoric că un „Il” îl înlocuiește pe „Je” în cazul scriitorului, altfel spus că o instanță impersonală se substituie eului biografic al acestuia:

„Ce qui parle en lui, c’est ce fait que, d’une manière ou d’une autre, il n’est plus lui-même, il n’est déjà plus personne. Le «Il» qui se substitue au «Je», telle est la solitude qui arrive à l’écrivain de par l’œuvre.”

(Maurice Blanchot, *L’espace littéraire*, Gallimard, nrf, 1955, p. 19), consecința fiind că, din perspectiva blanchotiană pe care am prezentat-o și, totodată, am adoptat-o, opera nu poate fi corelată cu viața – deci nici Opera Irinei Mavrodin, cu Viața ei.

CUPRINS

Gabriel POPESCU, *ARGUMENT* 4

PREAMBUL

Gabriel POPESCU

**OPERA CA PROIECT SPRE „PUNCTUL CENTRAL”:
MAURICE BLANCHOT**

**Irina Mavrodin, cititorul lui Blanchot:
experiența Insolitului ca „monotonie”** 13

**VIAȚA CA RETROIECȚIE SPRE „PUNCTUL
CENTRAL”:**

**IRINA MAVRODIN ȘI TRAUMA DREPTULUI CA
OBLIGAȚIE ÎN REGIMUL CEAUȘESCU** 24

I. EVOCĂRI

De la evocarea biografică...

**Alina IONIȚĂ, UN DECENIU ALĂTURI
DE IRINA MAVRODIN** 62

...la evocarea biobibliografică

**Patricia APOSTOL, IRINA MAVRODIN -
PUNCTUM BIOBIBLIOGRAFIC** 72

II. SAVANTUL:

teoreticianul și practicianul „poieticii și poeticii”

De la teoreticianul „poieticii și poeticii”...

**Ion Buzera, DESCHIDERILE POIETICII ÎN OPERA
IRINEI MAVRODIN** 77

**Camelia MANOLESCU, POIETICA / POETICA
SAU DIFERENȚA-COINCIDENȚA PERPETUII
TRANSGRESATĂ LA IRINA MAVRODIN** 92

Monica TILEA, PRIN DEDUBLARE CREATOARE,
SPRE UN „PETIT PAN DE MUR JAUNE” 105

...la practicianul „poieticii și poeticii”

Rodica Maria FOFIU, CIORAN ÎN VIZIUNEA
IRINEI MAVRODIN: CIORAN SAU MARELE JOC.
O POIETICĂ / POETICĂ A AMBIGUITĂȚII 115

III. SCRITORUL: *poetul și eseistul*

De la poet...

Florentina ANGHEL, IRINA MAVRODIN:
POEZIE ȘI MONOTONIE 135

Alina IONIȚĂ, VOCILE ANIMEI. Poezia Irinei Mavrodin
din perspectiva unei antropologii a imaginarului 150

...la eseist

Anne-Marie Françoise CODRESCU, INTERFERENȚE
LITERARE EUROPENE ÎN LECTURA CRITICĂ
A IRINEI MAVRODIN 162

Elena CIOCOIU, PERSPECTIVE ASUPRA
SCRITORILOR FRANCEZI DIN SECOLUL XX
ÎN ESEURILE IRINEI MAVRODIN 174

IV. (AUTO)TRADUCĂTORUL ȘI „TRADUCTOLOGUL”

De la traducătorul operei lui Marcel Proust...

Anda RĂDULESCU, RETRADUCEREA - NECESITATE
SAU SIMPLU EXERCİȚIU DE STIL? 182

...și autotraducător

Valentina RĂDULESCU, IRINA MAVRODIN:
AUTOTRADUCERE, TRADUCERE, RESCRIERE 195

...la „traductolog” ca autor al *reflecției* asupra traducerii
și autotraducerii

Muguraș CONSTANTINESCU, Anca-Andreea BRĂESCU,
IRINA MAVRODIN, *DESPRE TRADUCERE - LITERAL
ȘI ÎN TOATE SENSURILE - O POIETICĂ / POETICĂ
A TRADUCERII* 211

Gabriela SCURTU, *DESPRE CÂTEVA SENSURI
ALE TRADUCERII
ÎN VIZIUNEA IRINEI MAVRODIN* 223

...și la *productivitatea „traductologiei”*

Mihaela CHAPELAN, *TRADUCEREA
CA LECTURĂ PLURALĂ* 234

Patricia APOSTOL, *LITERAL
ÎN TRADUCEREA LITERARĂ* 243

V. ÎN POSTERITATE

Elena-Brândușa Steiciuc, *MODELUL INTELLECTUAL
IRADIANT AL IRINEI MAVRODIN* 255

*Proiectul de traducere colectivă
DORA D'ISTRIA - OPERE COMPLETE
după Irina Mavrodin*

Anne-Marie Françoise CODRESCU, *ELVEȚIA GERMANICĂ
SAU CUCERIREA VÂRFULUI MÖNCH (LA SUISSE
ALLEMANDE OU L'ASCENSION DU MÖNCH)*, vol. II
O abordare traductologică prin conceptele
Irinei Mavrodin 269

Alina IONIȚĂ, *TRADUCEREA CA HERMENEUTICĂ
ȘI ACT DE RUGĂCIUNE - CU IRINA MAVRODIN,
ÎN CĂUTAREA AMPRENTEI STILISTICE
A DOREI D'ISTRIA. Din experiența traducerii lucrării
Viața monahală în Biserica Răsăriteană
(La vie monastique dans l'Église Orientale)* 287

Elena CIOCOIU, **TRADUCÂND FEMEI PRIVITE DE O FEMEIE (DES FEMMES PAR UNE FEMME), vol. I, DE DORA D'ISTRIA**

Elemente de practico-teorie mavrodiniană a traducerii 303

*CV narrative
ale autorilor volumului* 312

Index de autori 319

Index de cuvinte-cheie 324

*Vocabularul
IRINEI MAVRODIN* 326

SOMMAIRE

Gabriel POPESCU, *ARGUMENT* 4

PRÉAMBULE

Gabriel POPESCU

L'OEUVRE COMME PROJET VERS „LE POINT
CENTRAL”: MAURICE BLANCHOT

Irina Mavrodin, lecteur de Blanchot:
l'expérience de l'Insolite comme „monotonie” 13

LA VIE COMME RETROJECTION
VERS „LE POINT CENTRAL”:
IRINA MAVRODIN ET LE TRAUMA DU DROIT-
OBLIGATION PENDANT LE REGIME CEAUSESCU 24

I. ÉVOCATIONS

De l'évocation *biographique*...

Alina IONIȚĂ, UNE DÉCENNIE PRÈS
D'IRINA MAVRODIN 62

...à l'évocation *biobibliographique*

Patricia APOSTOL, IRINA MAVRODIN –
PUNCTUM BIOBIBLIOGRAPHIQUE 72

II. LE SAVANT:

théoricien et praticien de la „poïétique-poétique”

Du *théoricien de la „poïétique-poétique”*...

Ion Buzera, L'OUVERTURE DE LA POÏÉTIQUE
CHEZ IRINA MAVRODIN 77

Camelia MANOLESCU, LA POÏÉTIQUE / POÉTIQUE
OU LA DIFFÉRENCE-COÏNCIDENCE
PERPETUELLEMENT TRANSGRESSÉE
CHEZ IRINA MAVRODIN 92

Monica TILEA, PAR LE DÉDOUBLEMENT CRÉATEUR,
VERS UN „PETIT PAN DE MUR JAUNE” 105

...au praticien de la „poïetique-poétique”

Rodica Maria FOFIU, CIORAN DANS LA VISION
D'IRINA MAVRODIN: CIORAN SAU MARELE JOC.
O POIETICĂ / POETICĂ A AMBIGUITĂȚII
CIORAN OU LE GRAND JEU.
UNE POÏÉTIQUE / POÉTIQUE DE L'AMBIGUÏTÉ 115

*III. L'ÉCRIVAIN:
poète et essayiste*

Du poète...

Florentina ANGHEL, IRINA MAVRODIN:
POÉSIE ET MONOTONIE 135

Alina IONIȚĂ, LES VOIX DE L' ANIMA
La poésie d'Irina Mavrodin -
une approche *anthropologique* 150

...à l'essayiste

Anne-Marie Françoise CODRESCU, INTERFÉRENCES
LITTÉRAIRES EUROPÉENNES DANS LA LECTURE
CRITIQUE D'IRINA MAVRODIN 162

Elena CIOCOIU, PERSPECTIVES
SUR LES ÉCRIVAINS FRANÇAIS DU XX^e SIÈCLE
DANS LES ESSAIS D'IRINA MAVRODIN 174

IV. L'(AUTO)TRADUCTEUR ET „LE TRADUCTOLOGUE”

Du traducteur de l'œuvre de Marcel Proust...

Anda RĂDULESCU, LA RETRADUCTION - NÉCESSITÉ
OU SIMPLE EXERCICE DE STYLE? 182

...et de l'autotraducteur

Valentina RĂDULESCU, IRINA MAVRODIN:
AUTOTRADUCTION, TRADUCTION, RÉÉCRITURE 195

...au „traductologue”, auteur de la *réflexion* sur la traduction et l'autotraduction

Muguraș CONSTANTINESCU, Anca-Andreea BRĂESCU, IRINA MAVRODIN, *DESPRE TRADUCERE - LITERAL ȘI ÎN TOATE SENSURILE - UNE POÏÉTIQUE / POÉTIQUE DE LA TRADUCTION* 211

Gabriela SCURTU, *SUR QUELQUES SENS DE LA TRADUCTION DANS LA VISION D'IRINA MAVRODIN* 223

...et à la *productivité* de la „traductologie”

Mihaela CHAPELAN, *LA TRADUCTION COMME LECTURE PLURIELLE* 234

Patricia APOSTOL, *LITTÉRAL DANS LA TRADUCTION LITTÉRAIRE* 243

V. LES VOIES DE LA POSTÉRITÉ

Elena-Brândușa Steiciuc, *LE MODÈLE INTELLECTUEL IRRADIANT D'IRINA MAVRODIN* 255

*Le projet de traduction collective
DORA D'ISTRIA - ŒUVRES COMPLÈTES
d'après Irina Mavrodin*

Anne-Marie Françoise CODRESCU, *LA SUISSE ALLEMANDE OU L'ASCENSION DU MCENCH*, vol. II
Une approche traductologique à l'aide des concepts d'Irina Mavrodin 269

Alina IONIȚĂ, *LA TRADUCTION EN TANT QU'HERMÉNEUTIQUE ET PRIÈRE - AVEC IRINA MAVRODIN, À LA RECHERCHE DE L'EMPREINTE STYLISTIQUE DE DORA D'ISTRIA*
Sur l'expérience de la traduction de La vie monastique dans l'Église Orientale 287

Elena CIOCOIU, EN TRADUISANT *DES FEMMES PAR UNE FEMME*, vol. I, DE DORA D'ISTRIA

Éléments de pratico-théorie mavrodinienne
de la traduction

303

CV narratifs des auteurs du volume

312

Index des auteurs

319

Index des mots-clés

324

*Vocabulaire
d'IRINA MAVRODIN*

326

TABLE OF CONTENTS

Gabriel POPESCU, *ARGUMENT* 4

INTRODUCTION

Gabriel POPESCU

THE WORK AS PROJECT TOWARDS „THE CENTRAL POINT”: MAURICE BLANCHOT

**Irina Mavrodin, Blanchot's Reader:
the Experience of the Strangeness as „Monotony” 13**

LIFE AS RETROJECTION TOWARDS „THE CENTRAL POINT”:

IRINA MAVRODIN AND THE TRAUMA OF RIGHT AS OBLIGATION DURING CEAUȘESCU'S REGIME 24

I. EVOCATIONS

From the Biographical Evocation...

Alina IONIȚĂ, **A DECADE CLOSE TO IRINA MAVRODIN** 62

...to the Bibliographical Evocation

Patricia APOSTOL, **IRINA MAVRODIN – BIOBIBLIOGRAPHICAL PUNCTUM** 72

II. THE SCHOLAR:

The Theorist and the Practitioner of „Poietics and Poetics”

From The Theorist of „Poietics and Poetics”...

Ion Buzera, **THE OPENINGS OF POIETICS IN IRINA MAVRODIN'S WORK** 77

Camelia MANOLESCU, **POIETICS / POETICS OR THE DIFFERENCE-COINCIDENCE PERPETUALLY TRANSGRESSED WITH IRINA MAVRODIN** 92

Monica TILEA, **THROUGH CREATIVE DEDOUBLING,
TOWARDS A „PETIT PAN DE MUR JAUNE”** 105

...to the Practitioner of „Poietics and Poetics”

Rodica Maria FOFIU, **CIORAN IN IRINA MAVRODIN’S
VIEW: CIORAN SAU MARELE JOC.
O POIETICĂ / POETICĂ A AMBIGUITĂȚII
CIORAN OU LE GRAND JEU.
UNE POIËTIQUE / POËTIQUE DE L’AMBIGUÏTÉ** 115

III. THE WRITER :
The Poet and the Essayist

From the Poet...

Florentina ANGHEL, **IRINA MAVRODIN:
POETRY AND MONOTONY** 135

Alina IONIȚĂ, **ANIMA’S VOICES
Irina Mavrodin’s Poetry from the Perspective
of the Anthropology of the Imaginary** 150

...to the Essayist

Anne-Marie Françoise CODRESCU, **EUROPEAN LITERARY
INTERFERENCES IN IRINA MAVRODIN’S
CRITICAL READING** 162

Elena CIOCOIU, **PERSPECTIVES
ON 20TH CENTURY FRENCH WRITERS
IN IRINA MAVRODIN’S ESSAYS** 174

**IV. THE (SELF)TRANSLATOR
AND „THE TRADUCTOLOGIST”**

From the Translator of Marcel Proust’s Work...

Anda RĂDULESCU, **RETRANSLATION - NECESSITY
OR MERE STYLISTIC FANCY?** 182

...and the Self-translator

Valentina RĂDULESCU, **IRINA MAVRODIN: SELF-
TRANSLATION, TRANSLATION, REWRITING** 195

...to „the Traductologist” as the Author of the Reflection on Translation and Self-translation

Muguraș CONSTANTINESCU, Anca-Andreea BRĂESCU,
IRINA MAVRODIN, *DESPRE TRADUCERE - LITERAL
ȘI ÎN TOATE SENSURILE - A POIETICS / POETICS
OF TRANSLATION* 211

Gabriela SCURTU, *ON A FEW SENSES
OF TRANSLATION
IN IRINA MAVRODIN’S VIEW* 223

...and to the Productivity of „Traductology ”

Mihaela CHAPELAN, *TRANSLATION
AS PLURAL READING* 234

Patricia APOSTOL, *LITTERALITY
IN LITERARY TRANSLATION* 243

V. ECHOES IN POSTERITY

Elena-Brândușa Steiciuc, *IRINA MAVRODIN’S RADIANT
INTELLECTUAL MODEL* 255

*The Project of Collective Translation
DORA D’ISTRIA - COMPLETE WORKS
after Irina Mavrodin*

Anne-Marie Françoise CODRESCU, *LA SUISE ALLEMANDE
OU L’ASCENSION DU MŒNCH, vol. II
A Traductological Approach by using
Irina Mavrodin’s Concepts* 269

Alina IONIȚĂ, *TRANSLATION AS HERMENEUTICS
AND PRAYER - WITH IRINA MAVRODIN,
IN SEARCH OF DORA D’ISTRIA’S STYLISTIC MARK
On the Experience of Translating *La vie monastique
dans l’Église Orientale** 287

Elena CIOCOIU, <i>TRANSLATING DES FEMMES PAR UNE FEMME</i> , vol. I, BY DORA D'ISTRIA <i>Elements of Mavrodinian Practico-Theory of Translation</i>	303
<i>Narrative CVs of the Authors</i>	312
<i>Index of Authors</i>	319
<i>Index of Keywords</i>	324
<i>Glossary of IRINA MAVRODIN's Concepts</i>	326